

Žodžio galia

Ieva Vasiliauskienė

Klaipėdos Prano Mašiotų progimnazijos lietuvių
kalbos mokytoja

Parengė Austėja Kavoliūtė

Iki pat ketvirto kurso, kai studijavau lietuvių filologiją ir etnologiją, buvau įsitikinusi, kad į mokyklą tikrai neisiu. Bet, kaip dažnai nutinka gyvenime – prisišnekėjau. Vis dėlto viskas prasidėjo dar vaikystėje: mama buvo darželio auklėtoja, teta – mokytoja. Jų pavyzdys, jų prisilietimas prie vaikų ugdymo turbūt ir nulėmė, kad šiandien esu lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja. Šis mokslas – ne tik apie tai, kas mes esame, bet ir apie ką mes esame. Tai didžiavimasis savo istorija, kultūra ir tradicijomis – dalykai, kurie kasdien primena, kas esame, ir yra reikalingi kiekvienam.

Gaila, kad šiandien lietuvių kalba susiduria su iššūkiais. Vaikai dažnai galvoja, kad Lietuva maža ir niekam neįdomi. Atrodo, kad net kartais bandome ją nuvertinti, kai rašome raides be nosinių, sutrumpiname žodžius. Labiausiai skauda širdį, kai matau vaikus tarpusavyje kalbančius angliškai. Suprantu, kad užsienio kalbos svarbios, jų reikia mokytis, keliauti, bendrauti. Bet svarbiausia – nepamiršti savo šaknų, savo kalbos, savo tapatybės. Būtent dėl anglų kalbos vartojimo mokiniams vis sunkiau sekasi sklandžiai ir taisyklingai reikšti mintis lietuvių kalba. Jie neretai taiko anglų kalbos struktūrą lietuvių kalbos pamokose. Tačiau nepaisant to tikiu, kad įmanoma išmokyti mylėti mūsų kalbą. Reikia tik nuoširdumo ir jį kuriame būtent mes – mokytojai. Mokytojas neturi būti griežtas ir šaltas – jis turi būti artimas, suprantamas, prieinamas. Tik tada įmanoma įžiebt kibirkstėlę vaikų akyse.

Taip pat progimnazijos mokinių amžius kupinas iššūkių. Tai paauglystė, savęs ieškojimo metas. Dažnai mokytojas turi būti ne tik žinių šaltinis, bet ir žmogus, kuris išklauso. Būna dienų, kai po darbo grįžti išsekęs, net su šeima kalbėtis nesinori, nes visas esi „išsikalbėjęs“. Bet viduje vis tiek randi jėgų, nes žinai, kad negali sustoti. Turi toliau įkvėpti, padrąsinti, paskatinti. Jauti atsakomybę už tai, kad neši žinutę, skleidžiančią meilę kalbai, istorijai, šaknims. Ypač šiandien, kai lietuvių kalba vis dažniau nustumiamą į antrą planą, tai tampa ne tik darbu, bet ir pareiga.

Kad tai padaryti būtų dar lengviau, bandau kurti svajonių pamokas, kurių didžiąją dalį padiktuoja patys vaikai. Svarbu, kad jie prisidėtų prie pamokos planavimo, kad galėtų pakreipti ją jiems įdomia linkme. Dažnai taip ir nutinka, juk mokytojas nėra robotas, akiai sekantis planu, ką per metus turi išmokyti vaikus. Labai dažnai kryptį padiktuoja pati klasė, nes matai, kam kas įdomu, kur galima daugiau pasikalbėti, kokią veiklą ar projektą įtraukti. Žinoma, būna ir pamokų, kur susidomėjimo mažiau, bet vis tiek atiduodi visą save, daliniesi, jie išklauso ir eina toliau. Vis dėlto norėtusi daugiau vaikų įsitraukimo. Tokiose pamokose, kur bendraujama lygiaverčiai: mokytojas ir mokiniai.

Gaila, kad šios pamokos ateityje gali keistis. Dalis tradicinių dalykų išliks: taisyklės, užduotys, pratimai. Tačiau vis labiau reikės kūrybiškumo ir įkvėpimo. Gyvenimo tempas greitėja, todėl ateityje dar labiau teks stengtis dėl kalbos, minčių raiškos, požiūrio į ją.

Ir kartais atrodo, kad pirmiausia turi įkvėpti, paaiškinti, kodėl mokomės lietuvių kalbos, o tik tada gali perduoti žinias. Tačiau gal viskas pasisuks priešingai. Gal vėl atsigręšime į savo pradžią, į tai, kas esame. To labai norėčiau, kad vėl iš naujo atrastume savo kalbą ir ją pamiltume.

Šiandien labai džiaugiuos, kad mano mokiniai vis tiek atkreipia dėmesį į lietuvių kalbos grožį. Esame su vaikais kalbėję, koks yra pats gražiausias žodis. Nors jų pasidalintos idėjos buvo nuostabios, bet aš manau, kad kiekviename gyvenimo etape žodžiai įgyja naują prasmę. Pavyzdžiui, žodis mama vaikystėje man reiškė vieną, o tapus mama – visai ką kitą. Arba žodis laisvė. Jis atrodo paprastas, bet kiek daug jame telpa. Žodis yra bendravimo priemonė, tačiau ne vienintelė. Kartais užtenka žvilgsnio ar gesto. Vis dėlto žodis turi galią. Jis gali sužeisti, gali pagydyti, gali sukurti pasaulį. Todėl reikia jį gerbti, nes kūryba be žodžio neįmanoma, o ji neatsiejama mūsų pamokos dalis. Nors pati neturiu vienos mėgstamiausios knygos. Bet visuomet traukė klasika – laiko patikrinta literatūra. Mėgstu tiek lietuvių, tiek užsienio autorius. Yra kelios knygos, kurios paliko žymę sieloje: Antuano de Saint-Exupéry „Mažasis princas“. Ją skaitai vėl ir vėl, ir kiekvieną kartą atrandi ką nors naujo. Nijolės Gaškaitės-Žemaitienės „Užverstų šulinių vanduo“. Knyga apie partizanus, vienintelė, kurią skaitydama nubraukiau ašarą. Taip pat artimi ir mūsų klasikų eilėraščiai – Vinco Mykolaičio-Putino, Henriko Radausko, Juditos Vaičiūnaitės kūryba. Juose daug jaunystės, jausmo, gyvybės. Ir kai visa tai susideda gimsta kažkas nuostabaus, bet kad tai padarytume, pirmiausia reikia atrasti ir pamilti savo kalbą.

